

*Poradňa pre občianske a ľudské práva
Európske centrum pre práva Rómov
Človek v tísní – pobočka Slovensko
Centrum pre výskum etnicity a kultúry
Nadácia Milana Šimečka*

Bratislava, Budapešť, Košice, 26. marec 2013

Výbor OSN: Slovensko musí výrazne zvýšiť úsilie v boji proti diskriminácii Rómov

Výbor OSN pre odstránenie rasovej diskriminácie (Výbor) vydal záverečné odporúčania, v ktorých upozorňuje na pretrvávajúce závažné nedostatky v oblasti potlačania rasizmu a rasovej diskriminácie na Slovensku. Výbor nabáda slovenskú vládu, aby si dôsledne plnila svoje medzinárodné právne záväzky, vyplývajúce z Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie.

Prijatiu odporúčaní Výboru predchádzalo stretnutie Výboru s delegáciou vlády SR, ktoré sa uskutočnilo počas 41. zasadnutia Výboru vo februári 2013 v Ženeve. Výbor na ňom hodnotil dodržiavanie záväzkov, vyplývajúcich z Medzinárodného dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie – právne záväznej medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovensko ratifikovalo a prijalo do svojho právneho poriadku. Vo svojich záverečných odporúčaní z marca 2013 Výbor ocenil niektoré pozitívne kroky ako nedávne schválenie dočasných vyrovnávacích opatrení v parlamente či prijatie Stratégie pre integráciu Rómov do roku 2020. **Na druhej strane však Výbor vyjadril vážne znepokojenie nad závažnými nedostatkami vo viacerých oblastiach a žiada vládu SR, aby vyvinula väčšie a koncentrovanejšie úsilie pri ich riešení.**

Výbor Slovensku okrem iného vyčíta slabé uplatňovanie antidiskriminačnej legislatívy, ktorá stále nie je účinným právnym nástrojom ochrany pre diskriminované osoby a v praxi sa na súdoch využíva len sporadicky. Špecificky upozorňuje aj na pretrvávajúci výskyt prípadov policajného násillia voči príslušníkom menšín a neúčinné vyšetrowanie týchto prípadov; vrátane vyšetrowania možného rasového motívu: „*Vyšetrowanie násillnej trestnej činnosti príslušníkov polície u nás trpí dlhodobými vážnymi nedostatkami, čo sa týka celkovej kvality a nezávislosti. Výbor nám v tejto súvislosti odporúča zriadiť od štruktúr ministerstva vnútra plne nezávislý orgán na vyšetrowanie trestnej činnosti príslušníkov polície,*“ hovorí Vanda Durbáková z Poradne pre občianske a ľudské práva.

Výbor sa opätovne nevyhol ani téme násillných sterilizácií a naznačil, že slovenská vláda tomuto problému nevenuje dostatočnú pozornosť. Výbor na pozadí troch rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva v prípadoch násillných sterilizácií rómskych žien proti Slovensku z minulého obdobia, požaduje, aby slovenská vláda účinne vyšetřila prípady tejto praxe na Slovensku z minulých rokov: „*Je vskutku podivuhodné, ako urputne dokážu vládni predstavitelia tento problém roky ignorovať a zakrývať si pred ním oči. Túto nezákonnú prax je nutné riadne prešetřiť a odškodniť poškodené ženy,*“ dodáva v tejto súvislosti Durbáková.

Výraznú pozornosť venoval Výbor dvom oblastiam – pokračujúcej faktickej segregácii rómskych detí vo vzdelávaní a porušovaní práva na primerané bývanie v rómskych osídleniach. OSN si všíma, že na Slovensku vznikajú čisto rómske triedy i celé školy, ako aj nepomerne vysoké zastúpenie rómskych detí v špeciálnych školách. Výbor vyjadril znepokojenie aj v súvislosti s plánovanou povinnou predškolskou výchovou, ktorú spomína Rómska reforma. Slovenskú vládu okrem iného vyzýva, aby podnikla všetky nevyhnutné kroky na odstránenie segregácie vo vzdelávacom systéme. *„Pokiaľ ide o vzdelávanie a školstvo, trend segregácie rómskych žiakov pokračuje a aj záverečné odporúčania Výboru naznačujú, že za posledné roky nedošlo k výraznejším zmenám. Výsledky súčasného výskumu Rozvojového programu OSN (UNDP), podľa ktorých jedno z piatich rómskych detí školského veku navštevuje školu so špeciálnym systémom vzdelávania, sú alarmujúce. V čoho dôsledku značná časť žiakov rómskej populácie v budúcnosti nebude schopná nájsť uplatnenie na trhu práce, pričom vieme, že už v súčasnosti existujú viaceré systémové problémy v súvislosti s prístupom Rómov k zamestnaniu,“* uviedol Dezideriu Gergely, výkonný riaditeľ Európskeho centra pre práva Rómov (ERRC).

V oblasti bývania správa upozorňuje na závažné nedostatky v infraštruktúre rómskych osád, najmä na východnom Slovensku, ako aj na novú prax výstavby múrov, búrania obydlií a nútených vysťahovaní v rôznych obciach. *„Domáce mimovládne organizácie už dlho tvrdia, že priestorová segregácia Rómov je jedným z najzávažnejších porušení práva na primerané bývanie, čo konštatoval aj Výbor OSN, navyše s varovaním, že v Rómskej reforme chystaný systém vysporiadavania pozemkov by mohol viesť k ďalšiemu prehĺbovaniu takejto segregácie. Rovnako Výbor vo svojich odporúčaniach apeluje na potrebu poskytnutia vhodného náhradného bývania v prípadoch, keď dochádza k vysťahovávaniu,“* objasňuje Laco Oravec z Nadácie Milana Šimečku.

Okrem spomínaných bodov sa Výbor kriticky vyjadril aj k rasovo a etnicky motivovaným nenávisťným prejavom v médiách a na internete, vysokej miere negatívnych postojov verejnosti k menšinám, osobitne k Rómom či neschopnosti Slovenskej republiky zabezpečiť dodržiavanie medzinárodných ľudskoprávných záväzkov na úrovni samosprávy.

Výbor OSN pre odstránenie rasovej diskriminácie mal k dispozícii aj dve alternatívne správy od mimovládnych organizácií – jednu pripravili spoločne Poradňa pre občianske a ľudské práva a Človek v tísi – pobočka Slovensko, druhú Európske centrum pre práva Rómov v spolupráci s Centrom pre výskum etnicity a kultúry a Nadáciou Milana Šimečku. Tieto mimovládne organizácie pozitívne prijali záverečné odporúčania Výboru, ktoré na viacerých miestach čerpajú z ich tieňových správ. Zároveň vyzývajú vládu SR, aby ňou prijímané opatrenia a politiky skutočne smerovali k potieraniu prejavov rasovej diskriminácie v našej spoločnosti v súlade s platnými medzinárodnoprávnymi záväzkami, ktoré na seba SR prevzala.

-KONIEC-

Kontakty :

Vanda Durbáková, Poradňa pre občianske a ľudské práva, tel./fax: +421 55 6806 180, mobil: +421 908 695 531, e-mail: poradna@poradna-prava.sk

Marek Szilvasi, Európske centrum pre práva Rómov, mobil: +36 30 500 1459, e-mail: marek.szilvasi@errc.org

Timea Stránská, Člověk v tísni – pobočka Slovensko, mobil: +421 910 791 714, e-mail: timea.stranska@peopleinneed.sk

Elena Gallová Kriglerová, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, mobil: +421 908 715 419, e-mail: kriglerova@cvek.sk

Laco Oravec, Nadácia Milana Šimečku, mobil: +421 903 921 449, e-mail: laco@nadaciams.sk

Odkazy:

Odporúčania Výboru OSN proti odstráneniu rasovej diskriminácie

http://www2.ohchr.org/english/bodies/cerd/docs/co/CERD-C-SVK-CO-9-10_en.pdf

Alternatívna správa Poradne pre občianske a ľudské práva a Človeka v tísni – pobočka Slovensko

http://www2.ohchr.org/English/bodies/cerd/docs/ngos/CenterCivilHR_PeopleinNeedSlovakRepublic_Slovakia_CERD82.pdf

Alternatívna správa Európskeho centra pre práva Rómov, Nadácie Milana Šimečku a Centra pre výskum etnicity a kultúry

http://www2.ohchr.org/English/bodies/cerd/docs/ngos/EuropeanRomaRightsCentre_Slovakia_CERD82.pdf